

دنیای من رنگی است

تاریخ، تحلیل و نقد ادبیات

کودک و نوجوان در ایران

دکتر سیف‌الدین اب‌برین

عضو هیئت علمی دانشکده ادبیات و علوم انسانی، واحد ارومیه

پاییز ۱۳۹۲

سرشناسه	: آبرین، سیف‌الدین، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: دنیای من رنگی است: تاریخ، تحلیل و نقد ادبیات کودک و نوجوان در ایران/ سیف‌الدین آبرین.
مشخصات نشر	: ارومیه: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ارومیه، ۱۳۹۲.
مشخصات فیزیکی	: ۲۹۶ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۱۹۹۹-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فبا
یادداشت	: ۷۲۷: آبانامه: ص.
عنوان دیگر	: تاریخ، تحلیل و نقد ادبیات کودک و نوجوان در ایران
موضوع	: ادبیات کودکان و نوجوانان (فارسی) -- تاریخ و نقد
شناسه افزوده	: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ارومیه
رده بندی کنگره	: ۲۳۵ PIR / ۹۱۳ ک
رده بندی دیویی	: ۰۰۰/۹۱۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۹۶۹۳

عنوان کتاب: دنیای من رنگی است / تاریخ، تحلیل و نقد ادبیات کودک و نوجوان

نویسنده: دکتر سیف‌الدین آبرین

ویراستار ادبی و صفحه‌آرا: موسسه آبان ادیب باختر (۱۳۹۵-۱۳۹۶-۱۳۹۷)

ناشر: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی - واحد ارومیه

تاریخ نشر: آبان ماه / ۱۳۹۲

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۱۹۹۹-۳

شماره گان: ۲۰۰۰ نسخه

تعداد صفحات و قطع: ۴۹۶ / وزیری

قیمت: ۱۵۰۰۰۰

فهرست مطالب

۱.....	فصل اول.....
۱.....	پیشینه ادبیات کودکان.....
۲.....	نخستین نویسندگان و آثار کودکان.....
۳.....	کودکان در ایران.....
۶.....	کتاب‌های کودکان در ایران.....
۶.....	مشروطیت.....
۸.....	پیشگامان ادبیات کودک در ایران.....
۹.....	پس از انقلاب اسلامی.....
۱۱.....	پی‌نوشت‌های فصل اول.....
۲۳.....	فصل دوم.....
۲۳.....	ادبیات / ادبیات کودکان.....
۲۴.....	مخاطبان.....
۲۵.....	- حذف فردیت و استقلال.....
۲۶.....	- نزول ادبیات و کلام ادبی.....
۲۷.....	- رعایت سطح متوسط.....
۲۸.....	- محدودیت در ساخت و فرم.....

۲۹..... محدودیت در مضمون و محتوا

۳۰..... اهداف و فواید ادبیات کودکان

۳۱..... پی‌نوشت‌های فصل دوم

۳۵..... فصل سوم

۳۵..... دنیا و ویژگی‌های کودکی

۳۷..... ویژگی‌های ادراک فیزیونومی (شهودی)

۳۸..... کودکان پیش از دبستان

۳۹..... پنج سالگی

۴۰..... مراحل رشد شناختی کودک

۴۰..... دوره‌ی حسی - حرکتی

۴۰..... مرحله‌ی پیش عملکردها

۴۱..... مرحله‌ی عملیات عینی

۴۱..... مرحله‌ی عملیات صوری - قیاسی

۴۲..... دوره‌بندی مطالعات کودکان

۴۲..... ۱. مرحله‌ی جاندارپنداری

۴۲..... ۲. مرحله‌ی خیال‌پردازی

۴۳..... ۳. مرحله‌ی ماجراجویی و قهرمانی

۴۳..... ۴. مرحله‌ی عاطفی

۴۳..... کتاب‌های متناسب با نیازهای روانی کودکان

۴۴..... گروه‌بندی سنی کودکان و نوجوانان

۴۶..... پی‌نوشت‌های فصل سوم

۴۹..... فصل چهارم

۴۹..... انتخاب کتاب

۵۰..... ۱. ظاهر کتاب

الف) تصاویر.....	۵۰
الف-۱- هنری و اصیل باشند.....	۵۱
الف-۲-گویا بوده و وضوح داشته باشند.....	۵۲
الف-۳- با موضوع کتاب انطباق داشته باشند.....	۵۲
الف-۴- متناسب با قدرت درک کودکان باشند.....	۵۲
ب) صفحه آرایی / نوع حروف / چاپ.....	۵۳
ج) قطع کتاب.....	۵۳
د) نوع - جنس کاغذ / جلد / صحافی.....	۵۴
ه) عنوان کتاب / رفرنس / صفحه‌ی عنوان یا شناسنامه.....	۵۴
۲. باطن یا محتوای کتاب.....	۵۵
الف) پیام / مضمون / درونمای.....	۵۶
کشف پیام داستان.....	۵۸
ب) طرح (پیرنگ).....	۵۹
تفاوت طرح با موضوع.....	۶۰
۳. باورپذیری حوادث.....	۶۱
۳- الف. عوامل (شخصیت‌ها).....	۶۲
انواع شخصیت‌ها.....	۶۳
باورپذیری شخصیت.....	۶۴
تصویر کردن شخصیت.....	۶۴
یگانگی شخصیت.....	۶۴
شرایط تغییر در شخصیت‌ها.....	۶۵
درگیری یا کشمکش شخصیت.....	۶۵
د. زمینه‌ی داستان.....	۶۵
ه. دیدگاه (نظرگاه، زاویه‌ی دید).....	۶۶
و. سبک نگارش.....	۶۶

۶۸..... پی‌نوشت‌های فصل چهارم

۷۱..... فصل پنجم

۷۱..... داستان و افسانه / انواع ادبیات کودکان و نوجوانان

۷۳..... کتاب‌های داستانی

۷۳..... (الف) داستان‌های واقعی

۷۴..... - داستان‌هایی درباره‌ی زندگی اطفال

۷۴..... - داستان‌های حیوانی

۷۴..... - داستان‌های تاریخی

۷۴..... - داستان‌های علمی

۷۵..... - داستان‌های فکری

۷۶..... - داستان‌های عاشقانه

۷۶..... (ب) افسانه‌ها

۷۷..... فواید افسانه‌ها

۷۸..... نمونه‌ی یک افسانه

۷۹..... تأثیرات افسانه‌ها بر کودکان

۷۹..... افسانه‌های عامیانه

۸۰..... - افسانه‌های همراه با تکرار

۸۱..... - افسانه‌های حیوانات سخنگو

۸۱..... - افسانه‌های جادویی

۸۱..... - افسانه‌های فکاهی

۸۱..... - افسانه‌های حماسی یا قهرمانی

۸۲..... - افسانه‌های فلسفی

۸۲..... - افسانه‌های عاشقانه

۸۲..... - افسانه‌های جدید

۸۴	پی‌نوشت‌های فصل پنجم
۸۷	فصل ششم
۸۷	فانتزی
۸۸	چشم‌انداز تاریخی فانتزی
۸۸	ارزش فانتزی
۹۰	گونه‌های فانتزی
۹۰	افسانه‌های امیانه‌ی نو
۹۰	فانتزی حیوانات
۹۰	فانتزی عرسمه‌ها و تخیلی جاندار
۹۱	فانتزی شخصیت‌های غیرعادی و موقعیت‌های عجیب
۹۱	فانتزی دنیای آدم‌گور
۹۱	فانتزی وقایع ماوراءالطبیعه و اسرارآمیز
۹۲	فانتزی تاریخی
۹۲	فانتزی داستان‌های سفر
۹۳	داستان‌های علمی و تخیلی - علمی
۹۴	کتاب‌های بازی علمی - تخیلی
۹۵	پی‌نوشت‌های فصل ششم
۹۷	فصل هفتم
۹۷	ادبیات غیر داستانی
۹۷	کتاب‌های علمی
۹۸	کتاب‌های مربوط به اجتماع و محیط
۹۸	کتاب‌های مربوط به اختراعات و اکتشافات
۹۹	کتاب‌هایی درباره‌ی فعالیت‌ها و سرگرمی‌ها
۹۹	کتاب‌های زندگینامه و شرح حال

۱۰۰	کتاب‌های مرجع
۱۰۰	- کتاب‌های لغت
۱۰۱	- دایرةالمعارف‌ها
۱۰۱	- اطلس‌ها
۱۰۲	مجلات کودکان و نوجوانان
۱۰۲	کتاب‌های تصویری
۱۰۴	کتاب‌های مطالب علمی
۱۰۴	کتاب‌های مرجع
۱۰۵	پی‌نوشت‌ها؛ فصل هفتم
۱۰۹	فصل هشتم
۱۰۹	شعر
۱۰۹	شعر و کودکی
۱۱۰	تخیل / شعر و کودکی
۱۱۲	شعر کودک در ایران
۱۱۵	شعر کودکان / شعر بزرگسالان
۱۱۷	ویژگی‌های شعر کودک و نوجوان
۱۱۷	۱. نسبت و نزدیکی با درک مخاطبان
۱۱۸	۲. واژگان و زبان
۱۱۹	۳. خیال‌انگیزی مناسب
۱۲۰	تشبیه
۱۲۰	استعاره / تشخیص
۱۲۲	تضاد
۱۲۲	تکرار (تکریر)
۱۲۴	۴. موسیقی غنی و شاد

۱۲۵	۵. شکل و قالب مناسب
۱۲۸	۶. طنز مناسب
۱۲۹	۷. استفاده‌ی مناسب از فرهنگ عامه
۱۲۹	بازی‌ها
۱۳۰	چیستان‌ها
۱۳۰	۸. موضوع
۱۳۱	۹. مضامین
۱۳۱	۹-۱- مضامین وصفی
۱۳۳	۹-۲- مضامین تعلیمی
۱۳۴	۹-۳- مضامین رفتاری
۱۳۶	۹-۴- مضامین ورزشی
۱۳۷	۹-۵- مضامین چند-منه
۱۳۸	انواع شعر کودک
۱۳۸	لالایی‌ها
۱۳۸	اشعار مهمل
۱۳۹	قصه‌های منظوم
۱۳۹	چیستان
۱۴۰	اشعار طبیعت
۱۴۰	اشعار مربوط به زندگی کودکان
۱۴۱	شعرخوانی
۱۴۱	تعریف شعرخوانی
۱۴۲	قافیه‌بازی
۱۴۴	پی‌نوشت‌های فصل هشتم
۱۴۹	فصل نهم
۱۴۹	قصه و قصه‌گویی

۱۴۹	قصه / داستان
۱۵۰	قصه و کودکان
۱۵۰	نقش قصه‌ها در تکوین شخصیت کودکان
۱۵۱	قصه‌گویی و کودکان
۱۵۲	سبک قصه‌گویی
۱۵۲	شروع قصه‌گویی
۱۵۳	ارکان و عناصر قصه‌گویی
۱۵۳	قصه‌گو و ویژگی‌های او
۱۵۴	- تسلط بر ابزارها و کاربرد درست زبان
۱۵۵	- حالات و حالات مناسب چهره
۱۵۵	- چشم‌ها و قصه‌ها
۱۵۵	- استفاده‌ی طبیعی و درست از دست‌ها
۱۵۶	۲. انتخاب قصه‌ی مناسب
۱۵۷	۳. مخاطبان در قصه‌گویی
۱۵۷	۴. زمان و مکان قصه‌گویی
۱۵۷	۵. آماده‌سازی
۱۵۷	شیوه‌های قصه‌گویی
۱۵۸	نقالی
۱۵۹	پایان قصه‌گویی
۱۵۹	نتیجه‌گیری
۱۶۱	پی‌نوشت‌های فصل نهم
۱۶۵	فصل دهم
۱۶۵	ادبیات کودکان و نوجوانان و وسایل ارتباط جمعی
۱۶۵	رادیو و تلویزیون
۱۶۶	سینما

۱۶۷	تئاتر کودکان
۱۶۷	الف) تئاتر برای کودکان
۱۶۷	تئاتر عروسکی
۱۶۷	- دستکشی
۱۶۸	- میله‌ای
۱۶۸	- نخ‌ی
۱۶۸	- میله‌ای
۱۶۹	تئاتر یا نمایش عروسکی سیاه
۱۶۹	- تئاتر زنده
۱۶۹	ب) تئاتر با وسیله‌ی
۱۷۰	ج) نمایش خلایق
۱۷۱	پی‌نوشت‌های فصل
۱۷۳	فصل یازدهم
۱۷۳	هر کاری راهی داره - گروه سنی الف
۱۷۷	هفت‌کمان، هفت‌رنگ - گروه سنی الف و ب
۱۷۹	مهمان‌های ناخوانده - گروه سنی الف و ب
۱۸۶	خانه‌ی حاج رحیم آقا کجاست؟ - گروه سنی الف و ب
۱۸۸	یک سبد سیب - گروه سنی الف و ب
۱۹۰	لانه‌ای برای دم‌سیاه - گروه سنی الف و ب
۱۹۲	کلاغ دم‌بریده - گروه سنی ب
۱۹۷	مورچه و گلوله‌ی کاموا - گروه سنی ب
۱۹۹	پیراهن بی‌بی نازنین - گروه سنی ب
۲۰۴	اگر این چوب مال من بود - گروه سنی ب
۲۰۸	یخی که عاشق خورشید شد - گروه سنی ب و ج
۲۱۰	یکی بود یکی نبود، یک خانم چیتی بود - گروه سنی ب و ج

۲۱۳	خاله ستاره و بزغاله - گروه سنی ب و ج
۲۱۹	سفر به دور دنیا - گروه سنی ب و ج
۲۲۴	الاغ و آواز خوش - گروه سنی ب و ج
۲۲۹	پاپر - گروه سنی ج
۲۳۹	شب تاب و کلاغ پیر - گروه سنی ج
۲۴۴	شازده کدو - گروه سنی ج و د
۲۵۹	آقای برفی - گروه سنی ج
۲۶۱	مهر خورشید و عروسکم - گروه سنی ج
۲۷۶	افسانه رویاه حيله گر - گروه سنی ج
۲۸۲	رستم و بهرام - گروه سنی ه و د

فصل دوازدهم

۳۵۹	آقا کلاغه - گروه سنی الف و ب
۳۵۹	پاییز خانم - گروه سنی الف و ب
۳۶۰	بمب و ماهی - گروه سنی الف و ب
۳۶۱	روز - گروه سنی الف و ب
۳۶۳	دوست من - گروه سنی ب
۳۶۳	آقای باران - گروه سنی ب
۳۶۴	پیرمرد - گروه سنی ب
۳۶۵	کسی در دل گل هاست - گروه سنی ب و ج
۳۶۵	سیاه و زرد و قرمز - گروه سنی ب و ج
۳۶۶	گل زرد - گروه سنی ب و ج
۳۶۷	شکوفه ها - گروه سنی ب و ج
۳۶۷	خانه ی کاغذی - گروه سنی ب و ج
۳۶۸	پروانه در خیابان - گروه سنی ب و ج
۳۶۹	گل های دوستی - گروه سنی ب و ج

۳۶۹	 پروانه و گل سر - گروه سنی ب و ج
۳۷۰	 ای زمین! - گروه سنی ب و ج
۳۷۱	 همکلاسی - گروه سنی ب و ج
۳۷۲	 نقاشی خورشید - گروه سنی ب و ج
۳۷۳	 دختر و صحرا - گروه سنی ب و ج
۳۷۴	 زمستان - گروه سنی ب و ج
۳۷۵	 کارخان - گروه سنی ب و ج
۳۷۶	 پنجره - گروه سنی ب و ج
۳۷۶	 دنیا، بی درخت - گروه سنی ب و ج
۳۷۷	 ابر تاریک - گروه سنی ب و ج
۳۷۸	 با صدای مادر - گروه سنی ب و ج
۳۷۸	 قصه‌ی بابا بزرگ - گروه سنی ب و ج
۳۷۹	 اسب چوبی - گروه سنی ب و ج
۳۸۱	 پیرمرد - گروه سنی ج
۳۸۱	 سفره‌ی شب - گروه سنی ج
۳۸۲	 ماهی و دریا - گروه سنی ج
۳۸۳	 دختر و بهار - گروه سنی ج
۳۸۳	 خانه - گروه سنی ج
۳۸۴	 دنیای رنگارنگ - گروه سنی ج
۳۸۵	 خانه‌ی ما - گروه سنی ج و د
۳۸۶	 مادر بزرگ - گروه سنی ج و د
۳۸۷	 زلزله - گروه سنی ج و د
۳۸۷	 آواز پوپک - گروه سنی ج و د
۳۸۹	 بابا بزرگ - گروه سنی ج و د
۳۹۰	 کشتزار من، سلام - گروه سنی ج و د

۳۹۱	من فقط آبام - گروه سنی ج و د
۳۹۲	گرگ، چوپان و سگش - گروه سنی ج و د
۳۹۳	پرواز - گروه سنی ج و د
۳۹۳	با خاک مهربان باش - گروه سنی ج و د
۳۹۴	قناری - گروه سنی ج و د
۳۹۷	نقاش بهار - گروه سنی ج و د
۳۹۷	هوا خسر آنها نیست - گروه سنی ج و د
۳۹۸	زندگی در ده ما - گروه سنی ج و د
۳۹۹	شعر بلندرجب - گروه سنی ج و د
۳۹۹	حرف‌های آبی - گروه سنی ج و د
۴۰۰	گام‌های موسیقی - گروه سنی ج و د
۴۰۱	راننده - گروه سنی ج و د
۴۰۲	شهر وارونه - گروه سنی ج و د
۴۰۴	من پاییز را دیدم - گروه سنی ج و د
۴۰۵	بقچه‌ی روستا - گروه سنی ج و د
۴۰۶	پاییز - گروه سنی ج و د
۴۰۷	تو که امید منی - گروه سنی ج و د
۴۰۸	شب بی مهتاب - گروه سنی ج و د
۴۰۹	برف و بهار - گروه سنی ج و د
۴۰۹	قفس و پرنده - گروه سنی د
۴۱۰	سکوت ریشه‌ها - گروه سنی د
۴۱۱	دوستی‌ها زیباست - گروه سنی د
۴۱۲	اسب زرد پاییز - گروه سنی د
۴۱۳	آب یعنی: ماهی - گروه سنی و ه
۴۱۹	آرزوی کوچه‌ها - گروه سنی و ه

۴۲۰		بوی سیب - گروه سنی و ه
۴۲۱		با بهار در خیابان - گروه سنی نامعلوم
۴۲۲		صبح و من - گروه سنی نامعلوم
۴۲۳		جای پای آب - گروه سنی نامعلوم

فصل سیزدهم ۴۲۵

۴۲۵		ضمیمه ها
۴۲۵		نقد شعر
۴۲۹		نقد شعر ۲
۴۳۲		نمونه‌ی اشعار
۴۳۲		بابا و باران - افسانه - ان اد
۴۳۲		عکس من، عکس بهار - اسداله شعبانی
۴۳۳		عروسک خواهرم - جعفر ابراهیمی (شاهد)
۴۳۴		گل و گنجشک - محمد کاظم مرغان
۴۳۵		خیلی برایش غصه خوردم - ناصر کشاورز
۴۳۵		گلبرف - محمود پور وهاب
۴۳۶		درو - اسداله شعبانی
۴۳۷		سنگ - ناصر کشاورز
۴۳۸		کلاغ - جعفر ابراهیمی (شاهد)
۴۳۹		مرغ - افسانه شعبان‌نژاد
۴۴۰		حرف‌های آسمانی - مجید ملامحمدی
۴۴۱		داستان و نقد داستان ۱
۴۴۱		ماهی رنگین کمان
۴۴۴		نقد محتوایی داستان رنگین کمان
۴۴۷		نقد داستان ۲
۴۴۷		قصه‌ی پلنگ سفید

۴۵۴	 نقد محتوایی داستان پلنگ سفید
۴۵۵	 نقد محتوایی کتاب
۴۶۰	 چند پرسش از نویسنده
۴۶۲	 پی‌نوشت‌های فصل سیزدهم
۴۵۱	 منابع و مآخذ

www.ketab.ir